

Рудик Володимир

д.е.н., доцент, завідуючий кафедрою,

Подільський державний аграрно-технічний університет

Олексійко Валентин

аспірант,

Подільський державний аграрно-технічний університет,

м. Кам'янець-Подільський, Україна

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

За сучасних умов розвитку ринкових відносин, Євроінтеграційні орієнтири України вимагають, щоб соціально-економічна політика держави була направлена на досягнення європейських стандартів якості життя. Це передбачає надійний соціальний захист населення і належне пенсійне забезпечення. Необхідність реформування пенсійного забезпечення викликано низкою об'єктивних факторів: економічних, демографічних, соціально – політичних. Хоча напрямки реформування пенсійної системи в Україні були визначені більше 10 років, реформа системи пенсійного забезпечення залишається ключовим пріоритетом для України і сьогодні.

Новий етап реформування, а саме – пенсійна реформа 2011 року, в Україні стала однією з найбільш резонансних подій. Фактично вона є спробою скоротити дефіцит Пенсійного фонду за рахунок збільшення віку виходу на пенсію для українських жінок з перспективою такого ж рішення і стосовно чоловіків. Головна ж мета пенсійної реформи – забезпечення гідного рівня життя особам похилого віку, ґрунтуючись на принципі відновлення соціально справедливості для нинішніх пенсіонерів, запровадження стимулюючих механізмів створення пенсійних заощаджень для майбутніх пенсіонерів, поки залишаються не досягнутими [5].

Наразі, окрім демографічних факторів, які викликають кризовий стан солідарної пенсійної системи в Україні, існують також економічні фактори, які сильніше за все виявляються під час фінансово-економічних криз. Незважаючи на досить значні внески до Пенсійного фонду, коштів не вистачає. У Державному бюджеті

на 2016 рік дефіцит бюджету ПФ (разом із державними дотаціями) передбачено на рівні майже 58 млрд грн [1]. Тому вкрай важливою є насамперед стабілізація фінансового стану Пенсійного фонду України і впровадження другого рівня пенсійної системи. Це дозволить диверсифікувати джерела отримання доходів при досягненні пенсійного віку, послабити в подальшому вплив демографічного фактора на стан солідарної пенсійної системи. Разом з тим варто враховувати, що запровадження обов'язкової накопичувальної системи – витратний захід, і він залишатиметься таким досить тривалий період. Джерелом перекриття недонадходження коштів унаслідок того, що частина їх акумулюватиметься вже на індивідуальних рахунках у людей, знову ж може бути державний бюджет, який, скоріше за все, не потягне таких видатків. Крім того, накопичувальні елементи системи вразливі до фінансових та економічних криз, їх варто вводити лише на фоні зростання ринку [3].

Головним аргументом на користь якнайшвидшого запровадження системи обов'язкового індивідуального накопичення, активно використовується ідея сприяння економічному зростанню за рахунок створення внутрішнього джерела довгострокових інвестицій. Накопичення в пенсійній системі справді можуть успішно використовуватися як джерело «довгих» коштів. Проте існують певні застереження проти того, аби створення такого джерела висувалося як мета запровадження системи накопичення [6]. Насамперед, просте накопичення та вливання в економіку пенсійних коштів не обов'язково сприятиме економічному зростанню, оскільки його досягнення в Україні вимагає не так збільшення обсягу інвестицій, як підвищення їх ефективності. Розв'язання цієї проблеми перебуває поза сферою впливу пенсійної системи. Підвищення ефективності інвестицій вимагає передусім внутрішньої перебудови підприємств, покращення управління, розвитку системи маркетингу та фінансового аналізу інвестиційних проектів. Крім того, трансформація інвестиційних прибутків окремих підприємств в економічне зростання економіки в цілому вимагає розвитку цивілізованого фондового

ринку. Сьогодні ж ні для притоку капіталу в бізнес, ні для його виведення з бізнесу фондовий ринок практично не використовується.

Важливою умовою запровадження другого рівня пенсійної системи є збалансованість бюджету Пенсійного фонду України, тому багато уваги необхідно приділили параметричним змінам першого рівня. Важливо визначити фінансові інструменти, необхідні для діяльності недержавних пенсійних фондів, що обслуговуватимуть другий рівень, зокрема коротко- і середньострокові, а також можливості й терміни орієнтації переважно на державні цінні папери. Беручи до уваги недостатню розвиненість в Україні третього рівня пенсійної системи, необхідно встановити доволі жорсткі вимоги до всіх гравців другого рівня та створити відповідні гарантійні механізми [4].

Починаючи з 2013 року в Україні виникла проблема в пенсійній системі, передумовами цього були: збільшення відсотків внутрішнього державного боргу, збільшення кількості людей пенсійного віку, економічні проблеми в країні, через що зменшувалися обсяги заробітної плати, і як результат надходження в державний бюджет та пенсійний фонд. Також важливою передумовою появи проблем у пенсійній системі було і є те, що в нашій країні дуже багато працюючих пенсіонерів, така ситуація зумовлена багатьма причинами.

По-перше, це нестача коштів для існування, оскільки невеликі розміри пенсій не можуть повною мірою забезпечити всіх потреб пенсіонерів. Якщо звернутись до схеми соціально-економічного задоволення людей пенсійного віку в Україні та зарубіжних країнах, в якій ієрархічно структуровані потреби людей, то ми бачимо, що в Україні пенсія може забезпечити тільки найнасушніші потреби, тобто фізіологічні потреби, і може, частково проблеми безпеки.

По-друге, щоб забезпечити соціальні потреби, потреби поваги та самовираження, пенсіонери продовжують працювати, щоб почувати себе важливими та потрібними, вони залишаються на своїх посадах, тим самим не дають змоги молодим спеціалістам

зайняти ці посади, тобто немає трудового обміну, як результат, молоді спеціалісти або залишаються без роботи, або залишаються на мінімальній ставці, а це призводить до скорочення надходжень в пенсійний фонд.

По-третє, в нашій країні не престижно бути пенсіонером, не має спеціальних державних закладів, куди б люди похилого віку могли приходити кожен день, спілкуватися, грати, займатися спортом, розважати себе [2].

У зарубіжних же країнах пенсія майже повністю задовольняє всі потреби пенсіонерів.

Список використаних джерел

1. Батченко Л.В. Розвиток реформування пенсійної системи України та її вплив на формування механізму соціального самозахисту населення / Л. В. Батченко, М. М. Деліпі // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 6. – С. 188 – 193.
2. Кашуба В.Д. Реформування пенсійної системи України / В.Д. Кашуба // Вісник ЖДТУ / Економічні науки. – 2011. – № 2 (56). – Ч. 2. – С. 209.
3. Левицька С.О. Пенсійна реформа як один з напрямів забезпечення сталого розвитку країни / С.О. Левицька, С.І. Галашко // Збірник наукових праць: Випуск XVI, № 3. – Київ, СЕУ ; Рівне, НУВГП, 2010. – С. 158–168.
4. Мірошниченко І.С. Сучасні проблеми пенсійного забезпечення: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії [Текст] / І.С. Мірошниченко // Облік і фінанси. – 2012. – № 4(58). – С. 45-49.
5. Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи : закон України від 8.07.2011 р. № 3668-IV // Урядовий кур'єр. – 2011. – 14 вересня. – С. 7-16.
6. Шевчук А.М. Міжнародний досвід формування системи пенсійного забезпечення [Електронний ресурс] / А.М. Шевчук. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Dums/2010_3/10sapspsz.pdf.